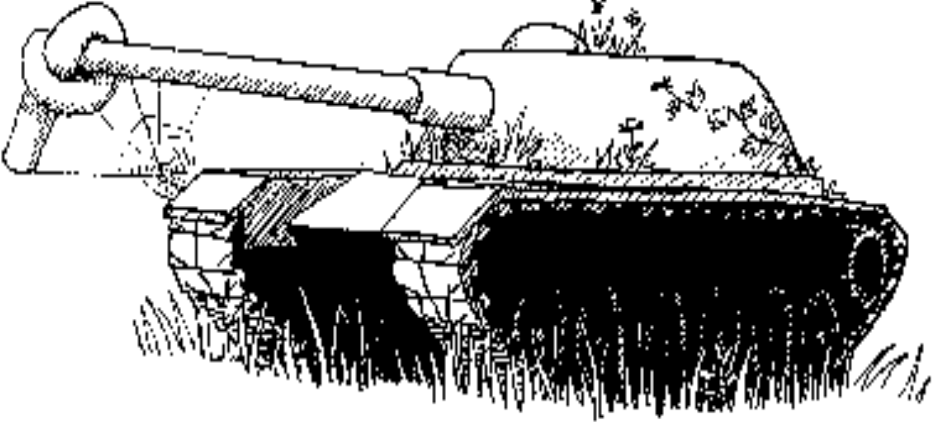

318

DOSYASI

TCK 318: Halkı Askerlikten Soğutma suçu(!?)

DÜŞÜNCE SUÇU(!?)NA KARŞI GİRİŞİM

Tel.: +90 216 532 7545, +90 216 492 0504

antenna@antenna-tr.org

www.antenna-tr.org

2005'ten 2007'ye, 155'ten 318'e

Gerekeçe'den bir bölüm: *“Vatanın düşman güçlerine karşı korunması bakımından her Türk vatandaşının askerlik hizmetini severek ve isteyerek yerine getirmesi şarttır”.*

Eski TCK'nın ünlü 155'ci maddesi, 1 Haziran 2005'te yürürlüğe giren yeni kanunda 318 sıra numarası ile korundu. Ayrıca, suçun basın yoluyla işlenmesi ağırlaştırma nedeni sayılarak cezaların yarı oranında artırılması hükmü getirildi. İş bununla da bitmedi. 2006'nın Haziran ayında kabul edilen Terörle Mücadele Kanunu ile bu eylem, “suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde” yapılmışsa, ek olarak “terör suçu” kapsamına alındı. Böylece cezanın alt ve üst sınırı yükseltilmiş ve suçu işleyenlerin DGM'ler yerine kurulmuş Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri'nde yargılanmasının önü açılmış oldu.

Yeni TCK 318

1- Halkı, askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

2- Fiil, basın ve yayın yolu ile işlenirse ceza yarısı oranında artırılır.

Eski TCK 155

Geçen maddelerde yazılı olan ahval haricinde kanunlara karşı gelmeğe halkı teşvik ile memleketin emniyetine tehlike iras edecek surette makale neşredenler veya halkı askerlik hizmetinden soğutmak yolunda neşriyatta veya telkinatta bulunanalar yahut umumi bir içtimada veya nasın toplandığı yerlerde bu suretle nutuk irad edenler iki aydan iki seneye kadar hapi solur ve bunlardan yirmibeş liradan ikiyüz liraya kadar ağır cezayı nakdi alır.

Bu değişiklikler ne anlama geliyor?

Uzun söze gerek yok, uygulamaya bakalım:

318 görev başında

* İHD İstanbul Şubesi Vicdani Ret Komisyonu aktivisti Doğan Özkan, “İnsan Hakları Haftası” etkinlikleri kapsamında 12 Aralık 2004 tarihinde Selimiye Kışlası önünde İHD adına yaptığı basın açıklaması nedeniyle 'Halkı askerlikten soğuttuğu' iddiasıyla yargılandı. Üsküdar 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından, 20 Eylül 2006'da görülen karar duruşmasında 5 ay hapis cezasına çarptırıldı. Ceza, mahkemece 3 bin YTL tutarında para cezasına çevrildi. 'Askerlik yapmayacağını ve para cezasını ödemeyeceğini söyleyen Özkan'ın dava dosyası şu anda temyizde.

* Yazar Perihan Mağden hakkında, haftalık Yeni Aktüel dergisinde 27 Aralık 2005'te yayımlanan “Vicdani Ret Bir İnsan Hakkıdır” başlıklı yazısında "halkı askerlikten soğuttuğu" iddiasıyla, üç yıl hapis istemiyle dava açıldı. Genelkurmay'ın suç duyurusuyla açılan bu davanın ilk duruşmasında Mağden, ‘İstanbul Adalet Sarayı’nın üçüncü katında ağır hakaretlere uğradı. Şehit yakınları ile gazilerden oluşan grup Mağden’e "Cariye", "Maşa", "İsrail'e git", "PKK'lı" diye bağırды. 27 Temmuz 2006'da görülen ikinci duruşmada davayı karara bağlayan hakim, Mağden'in eyleminin düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin kullanımı kapsamında kaldığını belirterek, beraat kararı verdi.

* Gündem Gazetesi muhabiri Birgül Özbarış hakkında 2005 ve 2006 yılındaki ‘Ne askerlik, ne savaş’ yazı dizisi, ‘Türkiye Rolünü Oynarsa’ yazısı, ‘Savaş karşıtı buluşma’ haberi, ‘Retçilerden AB'ye mesaj var’ başlıklı söyleşisi, ‘Vicdani retçiler AB müzakereleri süresince zorunlu askerliğin tartışılmasını istedi’ haberi, ‘Kardeşlerinize Silah Çekmeyin’ ile ‘Vicdani Redçi Savda: Askere Gitmeyin’ başlıklı haberi gerekçe gösterilerek TCK 318'den yedi dava açıldı. Özbarış toplam 21 yıl hapis istemiyle yargılanıyor.

* Vicdani retçi Erkan Bolot ile yapılan ve 10 Ekim 2005 tarihinde yayımlanan ‘Savaşların İnsan Kaynağını Kurutalım’ başlıklı söyleşi nedeniyle Birgün Gazetesi Pazar Eki editörü Gökhan Gençay ile sorumlu Yazı İşleri Müdürü İbrahim Çeşmecioğlu'na Beyoğlu 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açıldı. Asliye mahkemesi, görevsizlik kararı vererek

dosyayı DGM'lerin yerine kurulmuş olan Özel Yetkili İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevketti. Son olarak, Ağır Ceza Mahkemesi de görevsizlik kararı verdi. Duruşma tarihi henüz belli değil.

* Halil Savda, 18.11.2004 tarihinde 'örgüt üyesi olmak' suçlamasıyla yattığı cezaevinden tahliye edildi ve vicdani reddini açıkladı. Bu tarihten itibaren "hizmetten kısmen veya tamamen sıyrılmak kastı ile emre itaatsizlik" suçlamalarıyla askeri mahkeme ve birlik arasında gidip gelen Savda'ya 2006'da bir de TCK 318 davası açıldı. "Lübnan'da sivillere zarar veren operasyonlarda görev almak istemiyorum" diyen ve 28 gün hapis cezası alan İsrail askerleri Amir Paster ve Itzik Shabbat'ı desteklemek için yapılan basın açıklamasını okuyan Savda, vicdani ret eyleminin yanısıra bir de bu suçtan yargılanıyor. Yapılan yargılama sonunda Savda, 5 ay hapis cezasına mahkum edildi. Yargıtay'ın bu kararı onamasıyla karar kesinleşti.

* Vicdani ret hakkının tanınması ve vicdani retçi Halil Savda'nın koşulsuz serbest bırakılması talebini içeren basın açıklamasını, İnsan Hakları Anıtı önünde 12 Nisan 2007 tarihinde, okuyan Vicdani Ret Çalışma Grubu'ndan Serpil Köksal ile 'Asker Olma' pankartını taşıdığı iddia edilen İbrahim Kızırtıcı ve Şevket Murat gözaltına alındı. Daha sonra, Ankara Emniyet Güvenlik Şube Müdürlüğü'nün şikayetiyle, haklarında "halkı askerlikten soğuttukları" iddiasıyla dava açıldı.

* Radikal Gazetesi yazarı Yıldırım Türker'e karşı, 29 Ocak 2007 tarihinde yayınlanan "Vicdani Ret Konferansı" başlıklı makale nedeniyle Bağcılar 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 318 davası açıldı. Davada görevli mahkemeyi belirleme sorunu yaşanıyor. Şu an dava dosyası görevli mahkemenin tespiti için Yargıtayda.

* Haftalık "Çoban Ateşi" gazetesinde 8 Kasım 2007 tarihinde yayımlanan Berkant Coşkun'a ait "Anne beni askere yollama" başlıklı yazı nedeniyle Yazı İşleri Müdürü Yasin Yetişgen hakkında "Halkı askerlikten soğutma ve Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret" suçlamasıyla dava açıldı. Dava Gaziantep 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görülüyor.

* Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı, bir televizyon programında 'oğlum olsa askere göndermezdim' diye konuşan Sanatçı Bülen Ersoy hakkında inceleme başlattı. Ersoy'un "halkı askerlikten soğutma" soruşturması devam ediyor.

Nerde o eski 155’li güzel günler

* Sokak Dergisi’nin 1989 sonunda yapmış olduğu bir kampanya ile vicdani retlerini açıklayan Tayfun Gönül ve Vedat Zencir ilk vicdani retçiler oldu. Bunun üzerine “Halkı askerlikten soğuttukları” iddiasıyla sivil mahkemede yargıldılar. Mahkeme Tayfun Gönül’e üç ay hapis cezası verdi, bu ceza daha sonra para cezasına çevrildi.

* HBB kanalında 1993 yılında yayınlanan “Anten” programında, Savaş Karşıtları Derneği (SKD) Başkanı Aytek Özel ve vicdani retçi Menderes Meletli ile röportaj yaptıkları gerekçesiyle, program yapımcısı Erhan Akyıldız ve muhabir Ali Tevfik Berber, askeri mahkemede yargılandı. Akyıldız ve Berber tutuksuz yargılandı ve iki ay hapis cezasına çarptırıldı.

* Sanatçı Bilgesu Erenus, Ocak 1993’de Lüleburgaz’daki bir toplantıda yaptığı konuşmada, ‘halkı askerlikten soğutacak ifadeler kullandığı’ iddiasıyla Genelkurmay Askeri Mahkemesi’nce iki ay hapis cezasına çarptırıldı. Cezanın Askeri Yargıtay’da onaylanması üzerine Erenus Bayrampaşa Cezaevi’ne gönderildi. Hakkında, “Anneler! Rica ediyorum, yalvarıyorum. Çocuklarınızı askere göndermeyin” sözleri nedeniyle dava açılan Erenus, 16 Mayıs 1996 tarihinde serbest bırakıldı.

* Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel Başkan Yardımcısı Saruhan Oluç ve ‘İşçiler ve Politika’ adlı aylık gazetenin sorumlu Yazı İşleri Müdürü Mustafa Doğan, gazetenin Aralık 1993 nüshasında yayımlanan “Haydi Askere” başlıklı yazıda “Halkı askerlik hizmetinden soğutacak neşriyatta buldukları ve milli mukavemeti kırdıkları” iddiasıyla yargılandı. Yargılama sonucunda, ikişer ay hapis ve 160.000’er TL ağır para cezasına mahkum edildiler. Doğan’ın hapis cezası paraya çevrildi. Oluç ise cezasını tamamlayarak tahliye oldu.

* Osman Murat Ülke, Genelkurmay Askeri Savcılığı’nın kararı üzerine, askerlik belgelerini yaktıktan bir yıl sonra tutuklandı. Mamak Askeri Cezaevi’nde tutuklu olarak kaldığı iki ay boyunca askeri uygulamalara uymadı ve başladığı açlık grevinin 23’üncü gününde talepleri kabul edildi. Artık askeri uygulamalara (asker elbisesi giymek, içtima, vs..) uyması için zorlanmayacaktı. Bu sırada Genelkurmay Askeri

Mahkemesi'nde sürmekte olan dava 29 Ocak 1997'de sonuçlandı ve Ülke, TCK 155'e muhalefetten altı ay ceza aldı.

* Koray Düzgören ve Nilüfer Akbal, vicdani retçi Osman Murat Ülke'nin askere gitmeyi reddettiğinde yaptığı basın açıklamasının metnini Düşünceye Özgürlük Kampanyası çerçevesinde kitapçık haline getirerek yeniden yayımladı ve kendilerini 1998 Mart ayında İstanbul DGM savcılığına ihbar etti. Ankara Genelkurmay Askeri Mahkemesi'nde yargılanan Akbal ve Düzgören, ikişer ay hapse mahkum edildi, ancak bu ceza 3 Eylül 1999 tarihli erteleme yasasına göre ertelendi. Düzgören, karardan sonra AİHM'e başvurdu. AİHM, Düzgören'in adil yargılanmadığına ve ifade özgürlüğünün kısıtlandığına oybirliğiyle karar verdi ve Türkiye'yi tazminata mahkum etti.

* Düzgören ve Akbal ceza alınca müzisyen Şanar Yurdatapan ve gazeteci Nevzat Onaran aynı metni bir kez daha yayımlayarak aynı yöntemle kendilerini ihbar etti. Sanıklar, Ankara Genelkurmay Askeri Mahkemesi tarafından ikişer ay hapse mahkum edildi. Onaran ve Yurdatapan'ın cezaları 3 Eylül 1999 erteleme yasasının tarih sınırının dışında kaldığı için ertelenmeyerek kesinleşti ve ikisi de cezalarını yatıp çıktı. Kararın kesinleşmesinden sonra Yurdatapan ve Onaran AİHM'e başvurdu. AİHM, Onaran için Türkiye'yi tazminat ödemeye mahkum etti, Yurdatapan'ın başvurusu ise henüz sonuçlanmadı.

* Düşünceye Özgürlük-2000 kitabı yayıncıları Cengiz Bektaş, Yılmaz Ensaroğlu, Siyami Erdem, Vahdettin Karabay, Ömer Madra, Etyen Mahcupyan, Lale Mansur, Atilla Maraş, Prof. Ali Nesin, Zuhale Olcay, Hüsnü Öndül, Yavuz Önen, Erdal Öz, Salim Uslu, Şanar Yurdatapan'a kitapta yer alan, biri ÖDP 2. Bşk. Saruhan Oluç'un, öteki vicdani retçi Osman Murat Ülke'nin yazıları nedeniyle, TCK 155'den dava açıldı. Normalde herkese ikişer ay, Yurdatapan'a -aynı suçu bir daha işlediği için- en az dört ay hapis cezası verilmesi gerekirken, tüm sanıklar için beraat kararı çıktı. Sanıklar, bu kararı "Adil Yargı ilkesinin ters yönden çiğnenmesi" olarak temyiz ettilerse de, bu istek Askeri Yargıtay'ca reddedildi.

* Mehmet Bal, Ekim 2002'de 9,5 aylık askerliğinin ardından, vicdani reddini açıkladı ve tutuklanarak Adana Askeri Cezaevi'ne kondu. Bunun ardından Bal hakkında TCK 155'den dava açıldı. Mahkeme, Bal'ın açıklamasının askerlik ile ilgili kişisel tercih ve düşüncelerinin

açıklanması niteliğinde olduğunu belirterek beraat kararı verdi. Bu kararlar vicdani ret açıklamaları TCK 155 kapsamının dışında bırakıldı.

17 esrarengiz izleyici

Düşünceye Özgürlük-2000 kitabının 15 yayıncısının yargılandığı davanın iki celsesinde, Genelkurmay binası içindeki mahkeme salonuna izleyiciler alınmadı. Bu işe mahkeme heyeti bile bozuldu ve aleniyet ilkesinin çiğnenmemesi için savcılığa yazı yazdı. 7 Eylül 2001 tarihindeki son duruşmada, tüm heyet değiştirilmişti. Aralarında bazı büyükelçilik gözlemcileri ve PEN temsilcilerinin de bulunduğu izleyiciler bu kez bekleme salonuna alındı. Ama az sonra kendilerine şu bilgi verildi: *“Mahkeme salonunun 20 koltuğunun 17’si şu anda izleyicilerle dolmuş durumda. Geri kalan 3 boş yere de sanıkların birinci derece yakınlarını alabiliriz, geri kalanları almayacağız”* Bu 17 kişinin neyin nesi olduğu ve tek girişi bulunan binaya nasıl ve nerden girebildikleri sorulduğunda yarbay “Internet sitesinden öğrenip gelmişler” yanıtını verdi. Sanıklar bekleme salonundan iç bahçeye geçti, burada bekleyen minibüse bindirilerek 50-60 metrelik upuzuuun bir yolculuktan sonra duruşma salonuna ulaştı. Salon gerçekten de doluydu. 17 esrarengiz izleyiciye neden ve nasıl geldikleri sorulduğunda Şanar Yurdatapan’a destek olmaktan söz ettiler ama onu teşhis edemediler, çünkü tanımyorlardı.

- Haberi hangi Internet sitesinden aldınız ki? Site çoktandır kapalı.
- İk-mık, şeyy .. yani bir arkadaştan öğrendim.
- Hangi arkadaştan, nerde o arkadaş?
- O mu? Haa.. yani şey, ... o şimdi burada değil.

Sanıklar, bu salonda bir suç işlendiğini, suçüstü yapılmasını, sahte izleyicilerin kimliklerinin ve hangi işyerinde çalıştıklarının saptanıp tutanağa geçirilmesini istedi. Savcı konu ile ilgisi olmadığını söyleyerek bu talebin reddini istedi. Hepsi birden son celsede değiştirilen heyet savcının isteğine uydu, sanıkların isteği reddedildi ve açık duruşmaya devam olundu!

Sonra savcı bu kez beraat talep etti. Sanıklar itiraz etti. Aynı mahkeme, aynı kitapçıktan ötürü Şanar Yurdatapan ve Nevzat Onaran’ı hapse mahkum etmiş, cezalar kesinleşmiş, sanıklar ikişer ay yatıp çıkmıştı. O halde herkes en az onlar kadar, yani iki ay ceza almalı, Şanar Yurdatapan’a ise en azından iki misli ceza verilmeliydi. Heyet fazla duraksamadan kararı açıkladı: Beraat. Dosya kapatılmıştır!

Sanıklar tekrar aynı minibüsle 50 metrelik yolu geri dönerken 17 esrarengiz izleyici Genelkurmay koridorlarında sırta kadem bastı...

TCK 318'e karşıyız. Çünkü:

Çünkü TCK 318, Anayasa'ya Aykırıdır

318'inci madde, "(1) Halkı, askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Fiil, basın ve yayın yolu ile işlenirse ceza yarısı oranında artırılır" demekte, Terörle Mücadele Kanunu 4'üncü maddesi ise 'halkı askerlikten soğutmak' suçunu 'terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde' işlendiğinde terör suçu saymaktadır.

Oysa Anayasanın 25'inci maddesi düşünce ve kanaat özgürlüğünü, 26'ncı maddesi ise düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünü güvence altına almaktadır. Bu özgürlüklerin kullanımı, telkin, teşvik ve propagandanın da güvence altına alınması ile olanaklıdır. Anayasal güvence altına alınan özgürlükler, TCK md. 318'in yasaklamaya çalıştığı içeriği korumaktadır.

Düşünce ve ifade özgürlüklerinin sınırlanması, ancak Anayasa'nın 13 ve 26'ncı maddesindeki koşullarda mümkündür. Oysa TCK'nın 318'inci maddesi hiçbir şekilde bu koşulları taşımamaktadır ve "*askerlikten soğutmaya yönelik teşvik, telkin veya propagandada bulunmak*" şeklindeki ifadeler, 'hukuk devleti' ilkesine aykırı olarak "suç unsuru" sayılmaktadır.

Çünkü TCK 318, Uluslararası Hukuka Aykırıdır

Anayasanın 90/5'inci maddesi, bir uluslararası sözleşme hükümlerinin iç hukuk kurallarıyla çatışması halinde uluslararası sözleşme hükümlerinin esas alınacağını açıkça ifade etmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 18 ve Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi 18'inci maddelerinde herkesin düşünce ve ifade özgürlüğüne hakkı olduğu belirtilmektedir. Türkiye uluslararası düzenlemelere ve AİHM kararlarına uyma yükümlülüğü altında iken, TCK md. 318'i uygulayarak bu anlaşmaları ihlal etmektedir.

"İfade özgürlüğü, sadece lehte olduğu kabul edilen ya da zararsız ya da ilgilenilmeye değmez görünen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda devletin ya da nüfusun bir bölümünün aleyhine olan, şok eden, rahatsız eden düşünceler için de uygulanır. Bunlar demokratik toplumun olmazsa olmaz unsurlarından olan; çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir". (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı: 'Handyside v. Birleşik Krallık, 1976')